

ĐỒNG CHÍ HOÀNG QUỐC VIỆT, NHÀ LÃNH ĐẠO TIỀN BỐI TIÊU BIỂU CỦA ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC, CÓ CÔNG LAO LỚN TRONG XÂY DỰNG, ĐÀO TẠO ĐỘI NGŨ CÁN BỘ KIỂM SÁT

Lời Tòa soạn: Ngày 02/7/2020, tại Bắc Ninh, đồng chí Trần Quốc Vượng, Ủy viên Bộ Chính trị, Thường trực Ban Bí thư Trung ương Đảng đã tham dự và trình bày tham luận tại Hội thảo khoa học “Đồng chí Hoàng Quốc Việt với ngành Kiểm sát nhân dân” nhân kỷ niệm 60 năm ngày thành lập ngành Kiểm sát nhân dân (26/7/1960 – 26/7/2020). Tạp chí Khoa học Kiểm sát trân trọng giới thiệu toàn văn bài tham luận của Đồng chí Trần Quốc Vượng tại buổi Hội thảo.

Hôm nay, tôi rất vui mừng tới dự Hội thảo khoa học “Đồng chí Hoàng Quốc Việt với ngành Kiểm sát nhân dân” do Viện Kiểm sát nhân dân tối cao (VKSND tối cao) tổ chức. Đây là hoạt động thiết thực kỷ niệm 115 năm ngày sinh đồng chí Hoàng Quốc Việt và 60 năm ngành Kiểm sát nhân dân. Trước tiên, tôi xin gửi tới các đồng chí lãnh đạo VKSND tối cao qua các thời kỳ, các nhà khoa học, các đồng chí lãnh đạo tỉnh Bắc Ninh cùng toàn thể các đồng chí tham dự Hội thảo lời chúc mừng tốt đẹp nhất. Chúc Hội thảo chúng ta thành công tốt đẹp.

Với tư cách là người đã từng công tác trong ngành Kiểm sát nhân dân, tôi xin trình bày tham luận với chủ đề “*Đồng chí Hoàng Quốc Việt, nhà lãnh đạo tiên bối tiêu biểu của Đảng và Nhà nước, có công lao lớn trong xây dựng, đào tạo đội ngũ cán bộ kiểm sát*” nhằm góp phần làm sáng tỏ thêm những công lao, đóng góp quan trọng của đồng chí Hoàng Quốc Việt đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và đất nước ta nói chung, đối với sự hình thành và phát triển của ngành Kiểm sát nhân dân nói riêng.

1. Đồng chí Hoàng Quốc Việt là nhà lãnh đạo tiên bối tiêu biểu của Đảng và Nhà nước

Trên 70 năm hoạt động cách mạng, Hoàng Quốc Việt là một trong những nhà lãnh đạo tiên bối tiêu biểu của Đảng ta; cuộc đời của Bác để lại cho chúng ta nhiều

bài học sâu sắc. Với tôi, thấy những điều chính sau đây:

Thứ nhất, Bác Hoàng Quốc Việt là lớp người cách mạng đầu tiên của Đảng, khi Đảng mới thành lập và suốt đời phấn đấu cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc và quyết tâm đi theo con đường lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã lựa chọn.

- Những năm 20 của thế kỷ trước, Bác Hoàng Quốc Việt thuộc lớp thanh niên (lúc đó trên dưới 20 tuổi) tràn đầy lòng yêu nước, tràn đầy nhiệt huyết. Trong lúc còn đang lựa chọn con đường cho mình, Hoàng Quốc Việt gặp những người đồng chí của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, đã được xem, nghiên cứu tài liệu của Nguyễn Ái Quốc đúc kết về chủ nghĩa Mác Lênin và vận dụng vào cách mạng Việt Nam với 4 nguyên lý cơ bản: (1) Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng; (2) Công nông là gốc cách mạng; (3) Cách mạng muốn thắng lợi triệt để phải do Đảng của giai cấp công nhân lãnh đạo; (4) Cách mạng Việt Nam phải có mối liên hệ với cách mạng thế giới.

Hoàng Quốc Việt thấy con đường của Nguyễn Ái Quốc là chân lý cho dân tộc Việt Nam. Trong hồi ký của mình, Đồng chí đã viết: “*Ngày nay ngồi xem lại 4 nguyên lý mà lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đúc kết thấy bình thường. Nhưng ở giai đoạn trước năm 1930, chúng tôi thấy giá trị như một chân lý vĩ đại, một sự khai phá lý luận trước khi đưa cả dân tộc vững bước vào trận mới*”.

- Khi đã chọn con đường của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, Hoàng Quốc Việt luôn vững tin vào con đường đó, suốt cả cuộc đời mình, từ người yêu nước đến Đảng viên cộng sản, rồi trở thành lãnh tụ của Đảng và cho đến cuối đời. Qua nhiều chặng đường gian khổ, khó khăn, có thời điểm ở mức khốc liệt, bị tù đày, đứng trước mũi súng của kẻ xâm lược, Đồng chí vẫn một lòng trung kiên đi theo con đường ấy, Hoàng Quốc Việt luôn tâm nguyện: *"Vì sự nghiệp độc lập, tự do, dân giàu, nước mạnh, mỗi người chúng ta không tiếc công sức, xương máu của mình: Hãy theo Bác làm cách mạng"*.

Thứ hai, Bác Hoàng Quốc Việt là nhà lãnh đạo từ khi Đảng ta ra đời đến khi nước nhà thống nhất. Xuyên suốt quá trình hoạt động, Đồng chí Hoàng Quốc Việt là nhà lãnh đạo có tầm nhìn chiến lược, tài tổ chức, giàu kinh nghiệm, luôn luôn sâu sát thực tiễn, bám sát thực tiễn. Đồng chí được Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng ta giao nhiều trọng trách với các vị trí khác nhau và đều hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ, được Bác Hồ, Đảng ta tin cậy.

Đồng chí là nhà lãnh đạo dày dặn kinh nghiệm trong công tác vận động quần chúng khi Đảng hoạt động bí mật cũng như khi Đảng đã giành được chính quyền.

Trong suốt thời gian kháng chiến chống Pháp cũng như thời kỳ xây dựng chủ nghĩa xã hội miền Bắc và đấu tranh thống nhất đất nước, đồng chí được Bác Hồ và Đảng ta phân công phụ trách công tác dân vận, mặt trận, công đoàn. Đồng chí đã cùng Trung ương Đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh hoạch định đúng đắn đường lối, chủ trương và tổ chức thực hiện, mở rộng Mặt trận Dân tộc thống nhất, tập hợp đoàn kết các dân tộc, đảng phái, tôn giáo, "thêm bạn bớt thù", vì lợi ích tối cao của dân tộc. Nhiều đồng chí lão thành từng hoạt động, gắn bó với Bác Hoàng Quốc Việt, đã có nhận xét: *"Anh Hoàng Quốc Việt là người tuyên truyền, tổ chức quần chúng cực giỏi. Anh Việt làm dân vận cực giỏi, thâm nhập quần chúng cực giỏi, xây dựng*

phong trào trong những năm đen tối cực giỏi... Công lao của anh ở mặt công tác này thật là to lớn, ít ai làm được".

Thứ ba, Hoàng Quốc Việt là người lãnh đạo gần dân, sát dân, quan tâm tới mọi tầng lớp nhân dân, luôn coi *"hạnh phúc của người dân là mục tiêu của mọi hoạt động của mình"*. Tôi tâm đắc với nhận định tại trang cuối cuốn sách *"Hoàng Quốc Việt tiểu sử"* (Trong chương trình sưu tầm tài liệu viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo tiền bối của Đảng và cách mạng Việt Nam): *"Tình thương của ông đối với nhân dân không chỉ thể hiện bằng tình cảm mà trở thành ý chí của người cộng sản, người lãnh đạo, việc gì cần giải quyết để mọi người bớt khó khăn, ông không từ chối"*.

Tôi không được tiếp xúc nhiều với Bác Hoàng Quốc Việt, nhưng những năm công tác ở VKSND tối cao, tôi đã chứng kiến 2 việc (từ những năm 70 của thế kỷ trước) mà đến nay vẫn còn in đậm trong tâm trí của tôi về người lãnh đạo lắng nghe, trân trọng ý kiến của dân và chỉ đạo giải quyết từng việc cụ thể với lương tâm, trách nhiệm của người cộng sản.

- Việc xảy ra ở Trường cấp I Kim Liên, khu phố Đống Đa, sau khi nhận được thư phản ánh của thầy giáo cao tuổi về tình trạng hư hỏng của học sinh, nhất là có thái độ xấu với thầy giáo ở trường này, Bác Hoàng Quốc Việt đã chỉ đạo đơn vị nghiệp vụ của VKSND tối cao về Nhà trường nắm tình hình; sau đó, Bác đã làm việc trực tiếp với Đảng ủy khu phố Đống Đa; về thăm Trường cấp I Kim Liên, chỉ đạo Nhà trường sớm khắc phục tình trạng này.

- Cũng từ đơn kêu oan của ông giáo già trong Vụ 15 Ngõ Yên Thái (Khu Đống Đa), Bác đã đề nghị cơ quan có thẩm quyền xem xét, giải quyết vụ này theo một trình tự đặc biệt. Kết quả, ông giáo được giải oan và xử lý nghiêm những người vi phạm.

Thứ tư, Bác Hoàng Quốc Việt là người lãnh đạo liêm khiết, trong sạch, sống ngay

thẳng, chân thành, ghét thói xu nịnh; không tham quyền cố vị, đặc quyền đặc lợi. Bác rất ghét loại cán bộ quan liêu, hách dịch, coi thường dân, (Bác gọi đó là “cường hào mới” ở nông thôn). Bác thực sự là tấm gương sống về phẩm chất đạo đức và Bác luôn nhắc nhở cán bộ phải sống như vậy.

Gần 70 năm hoạt động cách mạng, Đồng chí Hoàng Quốc Việt đã giữ nhiều trọng trách lớn của Đảng, Nhà nước, đoàn thể, đã hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ. Đồng chí là nhà lãnh đạo tiêu biểu của Đảng ta, có tầm nhìn chiến lược và tài tổ chức, rất giàu kinh nghiệm và giỏi vận động quần chúng. Ở vị trí công tác nào, Đồng chí Hoàng Quốc Việt cũng rất sâu sát thực tiễn, hoà mình vào nhân dân, dựa vào nhân dân, gần bó với nhân dân, được nhân dân tin yêu; đã để lại trong nhân dân ta về hình ảnh của một Đảng viên trung kiên, bất khuất; không nề hy sinh, gian khổ; liêm khiết, giản dị, chân thành, khoan dung, độ lượng, được nhân dân và cán bộ, đảng viên tin yêu.

Chúng tôi nghĩ rằng, chính vì tài năng và đức độ của đồng chí Hoàng Quốc Việt, mà Chủ tịch Hồ Chí Minh và Trung ương Đảng đã tin cậy giao cho Đồng chí Hoàng Quốc Việt làm Viện trưởng VKSND tối cao - một thiết chế rất mới, lần đầu tiên được hiến định trong lịch sử nước ta theo Hiến pháp năm 1959, có vai trò, chức năng cực kỳ quan trọng trong Nhà nước Việt Nam dân chủ cộng hoà, đó là kiểm sát việc tuân theo pháp luật của các cơ quan thuộc Hội đồng Chính phủ, cơ quan Nhà nước địa phương, các nhân viên cơ quan Nhà nước và công dân, bảo đảm pháp luật được chấp hành nghiêm chỉnh và thống nhất. Và chính ở cương vị này, Đồng chí đã hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ, có những đóng góp to lớn, quan trọng đối với việc xác lập vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ của VKSND trong thể chế của Nhà nước xã hội chủ nghĩa Việt Nam; xứng đáng với sự tin cậy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Trung ương Đảng và nhân dân.

2. Đồng chí Hoàng Quốc Việt có công lao lớn trong xây dựng, đào tạo đội ngũ cán bộ kiểm sát

Đồng chí Hoàng Quốc Việt là Viện trưởng đầu tiên và mẫu mực của VKSND tối cao, cũng là người giữ chức vụ này lâu nhất (1960 - 1976), đã có công lao lớn, đặt nền tảng xây dựng VKSND tối cao và VKSND các cấp về mọi mặt. Đặc biệt là công tác tổ chức, đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ của ngành Kiểm sát là mối quan tâm thường xuyên của Viện trưởng Hoàng Quốc Việt. Mặc dù kiêm nhiệm nhiều công việc của Đảng, Mặt trận Tổ quốc, Tổng Công đoàn..., song trong suốt 16 năm làm Viện trưởng VKSND tối cao, Đồng chí luôn tập trung, dồn công sức, trí tuệ, tâm huyết của mình cho công tác xây dựng, đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ kiểm sát.

Thời bấy giờ, công tác kiểm sát còn rất mới mẻ, cán bộ được tuyển dụng vào ngành Kiểm sát chủ yếu là cán bộ làm công tác đảng, đoàn thể và các chiến sĩ, sĩ quan quân đội, xuất thân công nông, đã qua rèn luyện, thử thách trong chiến đấu, công tác nhưng chưa được trang bị kiến thức về pháp luật, đặc biệt là chưa được đào tạo về nghiệp vụ kiểm sát. Đây là thách thức, khó khăn lớn nhất đối với ngành Kiểm sát lúc đó cần phải vượt qua để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ. Trước tình hình đó, là một nhà lãnh đạo tiên bối tiêu biểu của Đảng với tầm nhìn xa trông rộng, luôn ghi nhớ lời dạy của Bác Hồ: *“Cán bộ là cái gốc của mọi công việc. Vì vậy, huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng”*¹, với sự từng trải và kinh nghiệm thực tiễn phong phú của mình, Đồng chí Hoàng Quốc Việt đã bắt tay ngay vào xây dựng, đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ kiểm sát theo phương châm *“Vừa chiến đấu, vừa xây dựng”*. Những quyết định, ý kiến chỉ đạo, định hướng xây dựng, đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ kiểm sát

¹ Hồ Chí Minh toàn tập, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, tập 5, trang 269.

của Đồng chí là những định hướng chỉ đạo mang tính nền tảng cho sự hình thành và phát triển của đội ngũ cán bộ ngành Kiểm sát từ trước đến nay.

Cuối năm 1960, VKSND tối cao phối hợp với Toà án nhân dân tối cao và Bộ Tư pháp mời chuyên gia Liên Xô mở lớp pháp lý dài hạn 2 năm cho cán bộ trung, cao cấp của 3 ngành. Với tầm nhìn chiến lược và tư duy sáng tạo, năm 1963, Đồng chí Hoàng Quốc Việt đã chỉ đạo ngành Kiểm sát mở các khoá đào tạo, bồi dưỡng kiến thức pháp luật và nghiệp vụ kiểm sát ngắn hạn, đáp ứng nhu cầu cán bộ trong những ngày đầu mới thành lập.

Sau một năm mở các lớp bồi dưỡng kiến thức pháp luật và nghiệp vụ kiểm sát, trên cơ sở kết quả đạt được, ngày 12/10/1964, Đồng chí Hoàng Quốc Việt đã ký Quyết định số 220/QĐ thành lập Trường Cán bộ kiểm sát, đồng thời giao cho Nhà trường tổ chức biên soạn bộ giáo trình về khoa học pháp lý và nghiệp vụ kiểm sát đầu tiên dùng làm tài liệu đào tạo cán bộ, Kiểm sát viên theo hình thức tập huấn từ 2 tháng đến 6 tháng, góp phần phổ cập cấp tốc trình độ pháp luật và kinh nghiệm, kỹ năng kiểm sát đáp ứng yêu cầu công tác cán bộ của Ngành để thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ được giao.

Sau khi được thành lập, Trường Cán bộ kiểm sát đã liên tục khai giảng các lớp đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ 3 tháng, 6 tháng để bồi dưỡng những kiến thức cơ bản về đường lối, nhiệm vụ cách mạng, về Hiến pháp, pháp luật và về nghiệp vụ kiểm sát cho cán bộ trong Ngành. Sự ra đời của Trường Cán bộ kiểm sát năm 1964 theo quyết định của Đồng chí Hoàng Quốc Việt có ý nghĩa quan trọng trong công tác xây dựng lực lượng của ngành Kiểm sát, góp phần đào tạo, bồi dưỡng những lớp cán bộ đầu tiên của Ngành, đồng thời là cơ sở để tiếp tục xây dựng đội ngũ giảng viên, xây dựng và không ngừng hoàn thiện hệ thống bài giảng, giáo trình cho những năm sau này.

Trước yêu cầu tăng cường pháp chế xã hội chủ nghĩa, cùng với việc quyết định thành lập Trường Bồ túc và Đào tạo cán bộ kiểm sát (năm 1970) đánh dấu một bước phát triển quan trọng của ngành Kiểm sát trong công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, Đồng chí Hoàng Quốc Việt còn chủ động đề nghị ba trường của ba ngành Công an, Kiểm sát và Toà án thống nhất xây dựng hệ thống giáo trình, đặc biệt là giáo trình giảng dạy về pháp luật hình sự, pháp luật tố tụng hình sự. Những cuốn giáo trình đó đã trở thành cẩm nang cho cán bộ các ngành Tư pháp trong một thời gian dài và là cơ sở, nền tảng căn bản cho việc xây dựng giáo trình Luật Hình sự, Tố tụng hình sự cho các cơ sở đào tạo luật sau này ở nước ta. Chính sự thống nhất giáo trình đào tạo của 3 ngành như vậy đã tạo ra sự thống nhất về nhận thức pháp luật, thống nhất hành động, hạn chế sự khác biệt trong quá trình vận dụng pháp luật.

Sau ngày miền Nam hoàn toàn giải phóng, đất nước mới thống nhất, đội ngũ cán bộ ngành Kiểm sát nhân dân các tỉnh, thành phố phía Nam thiếu rất trầm trọng. Trước tình hình đó, Đồng chí Hoàng Quốc Việt cùng với tập thể lãnh đạo VKSND tối cao kịp thời đề ra chủ trương điều động một số lượng lớn cán bộ, Kiểm sát viên có trình độ, có kinh nghiệm công tác từ VKSND các tỉnh, thành phố phía Bắc bổ sung kịp thời cho VKSND các tỉnh phía Nam; đồng thời tuyển dụng những sĩ quan quân đội, thanh niên xung phong đã hoàn thành nhiệm vụ vào Ngành, tạo cơ sở cho việc xây dựng nguồn nhân lực ban đầu cho các VKSND mới thành lập ở phía Nam và xúc tiến việc thành lập cơ sở đào tạo ở phía Nam nhằm đáp ứng nhu cầu đào tạo cán bộ mới được tuyển dụng vào Ngành.

Hiểu rõ những khó khăn, phức tạp trong lĩnh vực kiểm sát việc tuân theo pháp luật nên Đồng chí Hoàng Quốc Việt đặc biệt quan tâm đến công tác giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng, đạo đức và văn hoá

ứng xử của người cán bộ kiểm sát. Đồng chí yêu cầu rất cao về phẩm chất đạo đức, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của người cán bộ kiểm sát; dành thời gian trực tiếp lên lớp giảng bài, nói chuyện với giáo viên và học viên ngành Kiểm sát về đạo đức, phẩm chất của người cán bộ kiểm sát theo lời Bác Hồ dạy: “Công minh, chính trực, khách quan, thận trọng, khiêm tốn”. Đồng chí từng nói, người cán bộ kiểm sát phải giữ mình liêm khiết, trong sạch như “tuyết trên đỉnh núi”.

Đồng chí Hoàng Quốc Việt khẳng định, công tác kiểm sát thực chất là công tác chính trị, phải phục vụ kịp thời các nhiệm vụ chính trị của Đảng qua từng thời kỳ cách mạng. Chính vì vậy, Đồng chí yêu cầu đầu tiên là xây dựng đội ngũ cán bộ kiểm sát phải có lập trường chính trị vững vàng, có đạo đức cách mạng, lấy hoạt động cách mạng làm sự nghiệp phấn đấu, sẵn sàng đặt lợi ích của Đảng, của nhân dân lên trên hết.

Trong công tác giáo dục và rèn luyện đạo đức cách mạng đối với người cán bộ kiểm sát, Đồng chí Hoàng Quốc Việt luôn quan tâm đến công tác quần chúng, nhắc nhở “cán bộ kiểm sát phải có tư tưởng trọng dân, hành động của mỗi cán bộ kiểm sát không có gì khác hơn là làm lợi cho cách mạng, làm lợi cho nhân dân”. Theo quan điểm của Đồng chí, việc quán triệt tính nhân dân không chỉ là đạo đức cách mạng của người cán bộ kiểm sát mà còn tạo điều kiện cho ngành Kiểm sát thực hiện tốt chức năng được giao, “muốn phát hiện tội phạm phải dựa vào quần chúng, đồng thời phải làm cho quần chúng hiểu biết pháp luật, sử dụng pháp luật để đấu tranh chống tội phạm”.

Theo Đồng chí Hoàng Quốc Việt, để bảo đảm cho công tác kiểm sát được thực hiện tốt, ngoài việc tranh thủ sự lãnh đạo của Đảng, đi đúng đường lối của quần chúng, nắm vững được tình hình, người cán bộ kiểm sát phải nâng cao trình độ chính trị và nghiệp vụ của mình. Phải đặt chế độ sát hạch cho tất cả cán bộ kiểm sát

để nâng cao trình độ chung của cán bộ ở các cấp, ví dụ cán bộ kiểm sát ở cấp nào thì qua sát hạch phải đạt đủ điểm trung bình phù hợp với trình độ cán bộ ở bậc đó. Có như vậy mới bảo đảm cho bộ máy tiến lên một cách đồng đều. Rồi đây, ngành Kiểm sát cũng phải xây dựng Ngành qua sát hạch, vì có sát hạch mới có thể bảo đảm cho Kiểm sát viên ở bậc nào có đầy đủ tiêu chuẩn bậc đó, bảo đảm cho mỗi người cán bộ kiểm sát có khả năng đảm nhiệm được công tác của mình một cách đầy đủ².

Về tác phong làm việc của cán bộ kiểm sát, đồng chí Hoàng Quốc Việt nhấn mạnh, cán bộ kiểm sát phải có tính tỉ mỉ, thận trọng, khách quan, không được tùy tiện làm theo ý chí chủ quan, công tác kiểm sát không phải muốn làm thế nào cũng được, bởi nó đụng chạm đến sinh mệnh con người.

Đồng chí Hoàng Quốc Việt là một học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhà lãnh đạo tiền bối tiêu biểu của Đảng và Nhà nước ta, có công lao lớn trong xây dựng đào tạo đội ngũ cán bộ kiểm sát. “Đồng chí Hoàng Quốc Việt để lại cho chúng ta tấm gương sáng về một chiến sĩ cách mạng bất khuất, trung kiên, liêm khiết, giản dị, chân thành và cởi mở với đồng chí, đồng bào, đặc biệt quan tâm đến người lao động, tính nguyên tắc kết hợp với tính linh hoạt, rất nghiêm khắc nhưng rất khoan dung, được toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta yêu mến và kính trọng”³.

Ngành Kiểm sát nhân dân mãi mãi ghi công ơn đối với đồng chí Hoàng Quốc Việt, người Viện trưởng đầu tiên vô cùng kính trọng./.

² Bài nói chuyện của Đồng chí Hoàng Quốc Việt tại Hội nghị tổng hợp ở VKSND tối cao (Nội san công tác kiểm sát tháng 10/1966).

³ Điều văn của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam do đồng chí Tổng Bí thư Đỗ Mười đọc tại Lễ truy điệu đồng chí Hoàng Quốc Việt, Báo Nhân dân, ngày 31/12/1992.